

Mediálna výchova 6. ročník

Charakteristika predmetu

V súčasnosti sa nanajvýš aktuálnou stáva problém, ako naučiť deti a mládež aktívne a zodpovedne využívať prostriedky masovej komunikácie, ktoré sú šíriteľmi poznatkov, posolstiev, hodnotových orientácií a to rôznej kvality.

Obzvlášť závažná sa ukazuje potreba formovať schopnosť detí a mládeže kriticky posudzovať mediálne šírené posolstvá, objavovať v nich to hodnotné, pozitívne formujúce ich osobnostný a profesijný rast, ale tiež ich schopnosť uvedomovať si negatívne mediálne vplyvy prednostne na svoju osobnosť a snažiť sa ich zodpovedným prístupom eliminovať.

Mediálna výchova na druhom stupni základných škôl smeruje k tomu, aby si žiaci osvojili stratégie kompetentného zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a ich produktmi.

Pri zostavovaní učebných osnov sme vychádzali aj zo záľub a preferencií dospelých vzhľadom na mediálny konzum: čo radi sledujú, počúvajú v určitom veku. Východiskom je pochopiť, že dospelí využívajú médiá a volia si ich produkty ako filmy, televízne relácie dobrovoľne, spontánne, čo je pre vplyv masmédií na ich osobnosť prvoradé.

ISCED 2 – nižšie stredné vzdelávanie	
Názov predmetu:	Mediálna výchova
Ročník:	šiesty
Časová dotácia:	1 h týždenne / 33 h ročne
ŠVP:	0
ŠkVP:	1 h
Vyučovací jazyk:	slovenský

Učebné osnovy

Vzdelávací obsah je rozdelený na niekoľko tematických celkov:

- Charakteristické znaky filmu v porovnaní s inými médiami (4h)
- Mediálna realita vo vzťahu ku skutočnosti. Filmová realita (7h)
- Reč filmu (3h)
- Život človeka s médiami (2h)
- Médiá a násilie na príklade akčných filmov, hororov, kriminálnych filmov (4h)
- Prvky násilia v spravodajstve (1h)
- Hrdina z filmu, osobnosť televíznej obrazovky – môj vzor a idol (2h)
- Filmový kritik (3h)
- Reklama všade okolo nás – moje skúsenosti s reklamou (2h)
- Nakrúcame film (5h)

Metódy a formy

Odporúčania Pedagogicko-organizačných pokynov sú rozpracované v štandardoch a tematických plánoch predmetu.

Realizácia vyučovania prebieha jednak v kmeňových triedach, jednak v počítačových učebniach.

Učiteľ používa pri výučbe metódy:

- motivačné metódy (motivačné rozprávanie, motivačný rozhovor, motivačný problém, motivačná demonštrácia)
- aktivizujúce metódy (situačná metóda, kooperatívne vyučovanie)
- expozičné metódy (rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor, demonštračná metóda, inštruktáž)
- problémové metódy (projektová metóda, brainstorming)
- fixačné metódy (metódy opakovania a precvičovania pomocou úloh na pracovných listoch)
- diagnostické metódy (pozorovanie)

V predmete mediálna výchova sa uplatňujú nasledovné **prierezové témy**:

- multikultúrna výchova
- osobnostný a sociálny rozvoj
- ochrana života a zdravia
- tvorba projektu a prezentačné zručnosti.

Hlavné ciele učebného predmetu

Na kognitívnej úrovni ide o rozvoj vedomostí a schopností žiakov:

- poznať jednotlivé druhy médií, ich funkcie, vývoj, odlišnosti, spoločenské, ekonomické, technicko-technologické, organizačné a profesijné aspekty ich fungovania
- poznať typy mediálnych produktov a proces ich vzniku
- chápať a kriticky posudzovať mediálne spracovanú a znázorňovanú realitu, používané mediálne výrazové prostriedky a spôsoby usporiadania mediálnych produktov
- diferencovane využívať médiá a ich produkty podľa kvality plnenia ich funkcií (najmä informačnej, mravnej, výchovno-vzdelávacej a zábavnej) a uspokojovania vlastných potrieb

Na úrovni psychomotorickej ide o rozvoj zručnosti žiakov:

- aktívne využívať médiá v procese komunikácie
- produkovať vlastné mediálne príspevky využívajúc svoj kreatívny potenciál
- obsluhovať technické zariadenia a nové technológie médií
- kooperovať s inými mediálnymi tvorcami v procese komunikácie

Na úrovni afektívnej ide o rozvoj schopností a postojov žiakov:

- zaujímať kladný postoj k mediálnym produktom, ktoré poskytujú pozitívne hodnotové orientácie pre život človeka a vyberať si takéto pre svoj konzum
- odmietaať mediálne obsahy, ktoré odporujú etickým normám, prinášajú deformovaný pohľad na hodnoty a ohrozujú či škodia jeho osobnostnému vývinu. (predovšetkým nerešpektujú právo človeka na ochranu jeho intimity, propagujú násilie ako normálnu a akceptovateľnú formu riešenia medziludských a spoločenských konfliktov),
- snažiť sa zodpovedným prístupom eliminovať negatívne mediálne vplyvy na svoju osobnosť
- dokázať prehodnocovať svoj vzťah k médiám, reflektovať svoje návyky využívania médií, korigovať ich, nahradiť vlastný mediálny konzum alternatívnou zmysluplnou činnosťou (stretnutia s priateľmi, výlety do prírody, športová činnosť, hobby...)

Obsahový štandard

Základné druhy médií, ich funkcie a vývoj

1. Periodická tlač (noviny, časopisy), elektronické médiá (televízia, rozhlas), digitálne médiá "multimédiá" ako informačné zdroje, prostriedky masovej, skupinovej, interpersonálnej komunikácie, zdroje výkladu reality a predstavy o nej, nositelia a šíritelia hodnotových orientácií, etických kategórií, kultúry, prostriedky výchovy a vzdelávania, prostriedky ovplyvňovania udalostí verejného života a života jednotlivca, prostriedky sebarealizácie človeka, priemyselné odvetvie, ktoré ponúka pracovné príležitosti, tvorcovia a distribútori zábavy, spôsobov trávenia voľného času.
2. História médií.
3. Verejno-právne a súkromné médiá. Verejno-právne a súkromné televízie, základná charakteristika, ich odlišnosti. Celoplošné, regionálne a lokálne televízie.
4. Rozhlas, ako prostriedok masovej komunikácie založený na akustickom a auditívnom princípe. Rádio. Rozhlasová stanica. Verejno-právne a súkromné rádiá.

5. Tlačené médiá. Knihy. Druhy a typy periodickej tlače. Denníky, týždenníky, mesačníky. Časopisy podľa tematiky: všeobecné, rodinné, o životnom štýle, motoristické, o počítačoch, detské, mládežnícke...Seriózna a bulvárna tlač.
6. Digitálne médiá. Multimédiá. Digitálna televízia. Mobil.

Druhy, typy mediálnych produktov a proces ich vzniku

1. Programové typy a žánre v televízií: spravodajské, publicistické, dramatické, zábavné a zábavno-hudobné, kultúrne, vzdelávacie, náboženské, športové, programy pre deti a mládež. Televízne seriály. Reality šou, Soap-opery, telenovely.
2. Film. Filmové žánre: hraný a dokumentárny film, akčné filmy, science-fiction, western, komédia.
3. Rozhlasové žánre. Spravodajské a publicistické žánre. Rozhlasová hra.
4. Internetové blogy.
5. Žurnalistické žánre v tlačенých médiách. Spravodajské a publicistické žánre. Správa, komentár, riport, spravodajský rozhovor, komentár,
6. Ako vzniká film. Filmové a televízne profesie: producent, dramaturg, režisér, scenárista, kameraman, strihač, maskér,
7. Tvorba mediálnych produktov. Profesia novinár. Redaktor. Moderátor v rôznych druhoch médií.
8. Tvorba a distribúcia tlačенých médií. Autor, editor, jazykový redaktor, vedúci vydania, grafik, tlačiar, distribútor.
9. Publika medií. Čitatelia novín a časopisov, poslucháči rozhlasu (rádia) i diváci. Prieskumy čítanosti, počúvanosti, sledovanosti, Peoplemetre. Prime-time v televízii

Mediálna realita a jej účinky na človeka

1. Filmová realita a skutočnosť, rozdiely. Filmová reč. Obraz. Záber. Strih. Scéna. Uhol kamery. Filmový efekt a trik.
2. Účinky médií na človeka. Mediálne zobrazované fiktívne a reálne násilie. Fyzické a psychické formy násilia.
3. Mediálny - filmový hrdina. Reálny hrdina.
4. Filmový kritik. Hodnotný film. Systém jednotného označovania programov v televízii (JSO).
5. Zobrazovanie reality v telenovelách, mydlových operách, talkšou, reality šou
6. Hodnoty v hudobných videoklipech.
7. Časopisy pre mladých. Komerčné a nekomerčné. Prostriedky ovplyvňovania.
8. Druhy reklamných komunikátov: televízny a rozhlasový spot, reklamný plagát, billboard, leták. Sociálna a charitatívna reklama. Účinky reklamy na človeka. Manipulatívne prostriedky.
9. Multimediálna realita a jej znaky.
10. Počítačové hry, videohry, mobilné telefóny a ich účinky na človeka

Etika v médiách a ich obsahoch

1. Etické zásady moderovania rozhlasových relácií

2. Etické zásady novinárskej práce. Kódexy novinárskej etiky. Orgány na ochranu novinárskej etiky. Tlačová rada SR, Rada pre vysielanie a retransmisiu. Bulvár a porušovanie novinárskej etiky
3. Neetické prvky v programoch typu reality šou, zábavné a zábavno-súťažné relácie, relácie typu skrytá kamera
4. Ochrana a porušenie autorských práv na internete

Praktická mediálna práca

1. Námet, scenár televíznej, rozhlasovej relácie, filmu a jeho realizácia.
2. Tvorba reklamného plagátu
3. Tvorba vlastného mediálneho produktu a jeho zverejnenie na internete

Výkonový štandard

Základné druhy médií, ich funkcie a vývoj

- 1.1 poznať a odlišovať jednotlivé druhy médií
- 1.2 pochopiť, že médiá existujú za účelom plnenia určitých funkcií najmä informačnej, mravnej, kultúrnej, sociálnej, výchovno-vzdelávacej a zábavnej, plnenia potrieb jednotlivca i spoločnosti
- 1.3 uvedomovať si úlohu médií vo svojom živote, vlastné potreby a motiváciu pri ich využívaní
- 1.4 prehodnocovať svoje postoje voči médiám a ich produktom
- 1.5 využívať určité druhy médií cielene: keď si uvedomuje svoju potrebu informovať sa, vzdelávať sa, zabaviť sa, využiť voľný čas
2. disponovať základným prehľadom o druhoch médií v historickom kontexte a porovnaní
 - 3.1 chápať médiá ako inštitúcie, ktoré produkujú mediálne obsahy
 - 3.2 poznať organizačné formy televízie (verejno-právnu a súkromnú), chápať rozdiely medzi nimi a ako sa prejavujú v obsahu vysielania
 - 3.3 rozlišovať pri vlastnom mediálnom konzume medzi ponukami verejno-právnej a komerčnej televízie; orientovať sa na druhy programov, ktoré sú určené vlastnej vekovej kategórii a majú pozitívny vplyv
- 4.1 poznať v odlišenosti od iných druhov médií osobitosti a zvláštnosti rozhlasu
- 4.2 uvedomovať si akú úlohu plní zvuk a hudba v médiách
- 4.3 reflektovať význam hudby, hudobných médií vo vlastnom živote, motívy využívania auditívnych médií a ich produktov.
5. charakterizovať tlačené médiá v ich odlišnosti od ostatných druhov médií, poznať druhy a typy periodickej tlače
6. chápať digitálne médiá (internet, mobil...) ako informačné a vzdelávacie médium, poznať jeho možnosti v oblasti medziosobnej komunikácie, využívať ho s mierou pre uspokojenie vlastných potrieb

Druhy, typy mediálnych produktov a proces ich vzniku

- 1.1 chápať, že televízne, filmové, rozhlasové, žurnalistické žánre majú typické a ustálené znaky podľa ktorých je možné ich rozpoznať
- 1.2 na príkladoch rozpoznať základné programové typy a žánre v televízii
2. charakterizovať typické prvky filmových žánrov: komédia, akčný film, western, dokumentárny film, science-fiction

3. na príkladoch rozpoznať základné rozhlasové žánre
4. dokázať vyjadriť svoj názor na vybranú tému na internetovom blogu
- 5.2 využívať tlačené médiá ako zdroje informácií, chápať potrebu overovania si informácií z viacerých mediálnych i iných (primárnych i sekundárnych) informačných zdrojov
- 5.3 uvedomovať si potrebu získať objektívne, skutočne významné, pravdivé, nestranné a vyvážené informácie
- 5.4 rozlišovať medzi spravodajským a publicistickým spracovaním témy v médiách, medzi faktickou informáciou a interpretáciou faktu
- 5.5 dokázať informovať o udalosti na základe porozumenia obsahu článku v novinách či časopise
6. poznať profesijné zložky, ktoré sa podieľajú na výrobe a distribúcii filmového diela
7. disponovať prehľadom o náplni práce novinára v rôznych druhoch médií a chápať nevyhnutnosť spĺňať osobnostné predpoklady pre výkon tejto profesie
8. popísať fázy prípravy, tvorby a distribúcie periodika, charakterizovať pracovné činnosti profesionálnej zložky procesu
- 9.1 poznať publikum rôznych druhov médií a vníma rôznorodé motivačné aspekty využívania médií
- 9.2 chápať ako ovplyvňuje záujem publika o mediálne obsahy výšku príjmov v médiách.
- 9.3 poznať spôsoby a význam výskumov využívania mediálneho publika pre médiá a na konkrétnych príkladoch zdôvodniť aký dôsledok majú tieto výskumy na programovú ponuku médií a jej štruktúru.

Mediálna realita a jej účinky na človeka

- 1.1 chápať, že mediálne spracovanie a znázornenie reality podlieha v porovnaní so skutočnosťou vždy zmene a je zámerné
- 1.2 vysvetliť rozdiely v zobrazovaní a interpretácii reality u fiktívnych a dokumentárnych filmových žánroch
- 1.3 chápať a interpretovať symbolicky zobrazený obsah mediálnej reality, znakový systém "reči filmu"
- 2.1 poznať účinky médií (najmä mediálneho násillia) na človeka, reflektovať ich vo vzťahu k vlastnej osobnosti a regulovať svoj mediálny konzum
- 3.1 rozlišovať medzi mediálne zobrazovanými vzormi a reálnymi – uvedomovať si, čo skutočne z človeka robí hrdinu
- 3.2 kriticky hodnotiť mediálne prezentované vzory správania mediálnych hrdinov
- 4.1 hodnotiť obsah filmového diela podľa osvojených kritérií, chápať, že najmä posolstvo filmu a verné zobrazovanie ľudských hodnôt robí dielo hodným sledovania
- 4.2 zaujímať negatívny postoj k prezentácii obsahov, ktoré môžu ohroziť vývin jeho osobnosti (najmä reálne a fiktívne násillie, sexualita...).
- 4.3 identifikovať vo filmových a televíznych dielach pozitívne správanie filmových hrdinov, pozitívne ľudské hodnoty a vyberať si filmy a televízne programy s pozitívnym posolstvom, hodnotným obsahom s vhodne pre vlastnú vekovú kategóriu
- 4.4 sformulovať kritický ohlas na filmové dielo
5. vyjadriť kritický postoj k mediálne prezentovanej realite v televíznych žánroch ako reality šou, telenovely, talkšou

- 6.1 rozoznávať hodnoty komunikované v hudobných reláciách, videoklipech a odlišovať ich od pseudohodnôt
- 6.2 rozpoznávať a hodnotiť mediálne prezentované vzory správania, životný štýl v hudobných videoklipech
- 7.1 kriticky posudzovať kvalitu obsahovej zložky v časopisoch pre mladých, odhaľovať manipulatívne prvky, ktoré vnucujú určitý obraz ideálneho dievčaťa, či chlapca
- 7.2 selektovane využívať špecializované (pre neho určené) tituly periodických médií, a vyberať si tie, ktoré pozitívne ovplyvňujú jeho osobnosť
- 8.1 rozlišovať medzi pozitívnym a negatívnym vplyvom reklamy
- 8.2 vysvetliť význam sociálnej reklamy pre riešenie spoločenských problémov, či problémov jednotlivcov
- 8.3. identifikovať a zaujať kritický postoj k technikám presvedčovania recipientov v reklame, odhaliť, kedy reklama podporuje vznik konzumných návykov, spôsobov života, vytváranie pseudopotrieb
- 9. poznať typické znaky multimediálnej reality, chápať jej odlišnosť vo vzťahu ku skutočnosti
- 10.1. vyberať si z počítačových hier a videohier pre svoj konzum tie, ktoré podporujú vlastnú osobnosť (napr. rozvíjajú logické a strategické myslenie) a nemajú na osobnosť negatívny vplyv (s nadmerným výskytom násillia) .
- 10.2. využívať s mierou počítačové hry, videohry a mobilné telefóny

Etika v médiách a ich obsahoch

- 1. hodnotiť kvalitu moderovania rozhlasových relácií z hľadiska etických kritérií
- 2.1. kriticky posudzovať kvalitu obsahu, využívaných výrazových prostriedkov v bulvárnych tlačených médiách v porovnaní so serióznymi titulmi
- 2.2 analyzovať mediálne texty, nájsť neetické formy správania novinárov, prípady porušenia mediálnej etiky
- 2.3 rozlišovať medzi etickými a neetickými mediálnymi obsahmi v médiách
- 2.4 dokázať sformulovať ohlas na článok s neetickým obsahom a nadviazať kontakt s regulačným orgánom v oblasti mediálnej etiky
- 3. odmietať prezentovanie neetických prvkov programoch typu skrytá kamera, reality šou, zábavné a zábavno-súťažné relácie
- 4. zaujímať negatívny postoj k neetickým obsahom a porušovaniu etiky na Internete, počítačovému pirátstvu

Praktická mediálna práca

- 1.1 zostaviť v spolupráci s ostatnými krátky filmový príbeh, scenár televíznej relácie
- 1.2 prejaviť zručnosti v práci s filmovou kamerou
- 1.3 preukázať spôsobilosť zapájať sa do organizácie, kolektívnej prípravy a distribúcie vlastnej rozhlasovej nahrávky
- 2. preukázať zručnosti pri kolektívnej tvorbe triedneho, školského periodika
- 3. preukázať zručnosti pri kolektívnej tvorbe reklamného plagátu
- 4. zverejniť mediálny produkt na Internete

Učebné zdroje

V súčasnosti je nedostatok učebníc na výučbu predmetu. Učiteľ bude využívať dostupné zdroje na internete, vlastné materiály a prípravy a učebnice. Žiaci zatiaľ vlastné učebnice mať nebudú.

Hodnotenie predmetu

Predmet je hodnotený slovne ako absolvoval/neabsolvoval.